

Zdeněk Dvořáček

Pan Dvořáček se narodil 24.října roku 1929 a zemřel 16.ledna roku 1988 ve Šlapanicích. Už od malička měl talent a nadání k malování, poté se po studiu na gymnáziu přihlásil na pražskou AVU, kde ovšem neuspěl. Nastoupil na Pedagogickou fakultu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně. Ani druhý pokus na AVU mu nevyšel, ale zato byl přijat na bratislavskou Vysokou školu výtvarných umění, kde studoval 5 let obor krajinomalba.

Zdeněk Dvořáček: Stojící akt

V únoru roku 1948 se Zdeněk přidal do ilegální protikomunistické skupiny pod krycím názvem Brno-POP. Byl pověřen tiskem protistátního časopisu Plamen a tajných informací, které byli posílány do USA. S tiskem mu pomáhala jeho budoucí žena Irena Zástavová (9.února 1929). Těsně před Vánoci roku 1953 Zdeňka zatkli komunisté za velezradu. Od toho momentu se komunisté pokoušeli přimět jeho budoucí ženu, aby jim podepsala jisté doznání, ona se ale držela rady její kamarádky: „*Nikdy jim nic nepodepisuj!*“ Zdeněk byl odsouzen k pěti letům v jáchymovských uranových dolech. V důsledku zatčení ale musela být zrušena ohlášená svatba s Irenou, plánovaná na leden 1954. Půl roku před vypršením trestu jeho organismus zkolaboval. Skončil ve vězeňské nemocnici, kde bojoval o život. Přežil, avšak následky ozáření si s sebou nesl po zbytek života. Po návratu z vězení a nemocnice si Zdeněk vzal Irenu za ženu a konečně začal malovat.

Nejdřív hledal vlastní výtvarné vyjádření, navštěvoval nejrůznější výstavy zavedených umělců a čerpal inspiraci. Do počátku 60. let se ve Zdeňkově tvorbě projevuje realismus načerpaný během studií. V roce 1960 přišel další výrazný zlom ve Zdeňkově osobním i tvůrčím životě - nastoupil do brněnského národního podniku Grafia. Podnik se zabýval grafickým designem. V té době se také poprvé prezentuje na společné výstavě Sdružení československých výtvarných umělců.

V listopadu 1968 se Zdeněk zapojil do vzniku mezioborového uměleckého uskupení Sdružení, které funguje dodnes a

spojuje umělce ze všech myslitelných oborů. O rok později se stal také právoplatným členem Sdružení československých výtvarných umělců a bylo mu umožněno oficiálně obesílat kolektivní výstavy. Svou první samostatnou výstavu Zdeněk realizoval v roce 1971 ve Šlapanicích. Bylo vystaveno více než třicet obrazů, mapujících jeho desetileté zrání a hledání. V lednu následujícího roku představil v brněnské Galerii Jaroslava Krále čtyřicítku komornějších obrazů z let 1969 až 1971. V malých formátech se zde snažil ověřit jím nastoupený výtvarný projev. O rok později byly perokresby k vidění na výstavě v Bučovicích. Následující rok se Zdeňkova tvorba opět vrátila do Kroměříže, tentokrát v retrospektivní výstavě třiceti obrazů, kterou zahájil Zdeňkův dlouholetý přítel, spisovatel Ludvík Kundera. Na začátku roku 1977 se Zdeněk pustil do tvorby kruhové vitráže Dar života pro pietní síň šlapanického hřbitova, kterou ještě doplnil obraz Dar zeme. Vitráž je svědkem Zdeňkova širokého uměleckého záběru. V listopadu 1980 byla v brněnské galerii Dilo zahájena další Zdeňkova výstava obrazů a perokreseb, zpracovávající téma krajiny - tedy jakýsi retrospektivní výběr krajinomaleb. Poslední

Zdeněk Dvořáček: Lesní zátíší

výstavu, která se uskutečnila ještě za Zdeňkova života, bylo možno shlédnout v roce 1985

při příležitosti oslav 750 let Šlapanic. Na ní bylo představeno patnáct olejů na lepence, všechny menších formátů. Téma obrazů se opět točilo kolem krajiny. Soubor byl výjimečný tím, že v malém formátu představil vyvrcholení Zdeňkovy umělecké tvorby, která předčasně skončila o tři roky později, v lednu roku 1988. Bohužel se nedožil pádu komunismu, ani důchodu, na který se velice těšil. Ve věku 58 let zemřel.

Po celý život nenáviděl komunisty a vždy říkal: „*Ty k... komunistický!*“ Z uranových dolů si Zdeněk odnesl podlomené zdraví a rakovinu, která naplno propukla po černobylské havárii. Zdeněk ještě stačil dokončit několik obrazů, avšak nemoc rychle postupovala. Několik samostatných obrazů a dva další cykly - *Starý zákon* a *Desatero* - se mu již nepodařilo dokončit. Zmíněné cykly měly být nejuvýpravnější ze všech, mistrovskými díly, do nichž by malíř vzrcadlil hlubokou religiozitu své duše. Zůstaly jen v návrzích, stejně jako další zamýšlená díla. Během takřka třicetileté práce v Grafii Zdeněk vytvořil bezpočet grafických návrhů, které tvoří většinu jeho díla. Stovky a stovky kreseb, skic, črt i finálních matric pro tehdejší podniky a výrobny.

Přestože se po zatčení členů odbojová skupina rozpadla, zůstal pan Zdeněk Dvořáček věrný boji proti komunismu. Svoji uměleckou kariéru vybudoval i díky odchodu do Bratislavy.

Zdroje:

Materiály a informace – pan Josef Kopecký

Doplňkové informace – paní Irena Dvořáčková

Citace – paní Irena Dvořáčková : natáčení 9. 5. ,20. 6. 2022